VIII kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **Komisji Cyfryzacji, Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii (nr 43)**

z dnia 1 grudnia 2016 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Cyfryzacji, Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii (nr 43)

1 grudnia 2016 r.

Komisja Cyfryzacji, Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii, obradująca pod przewodnictwem posła **Pawła Pudłowskiego (N)**, przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– sprawy bieżące,

– informację Najwyższej Izby Kontroli o wynikach kontroli działalności ośrodków innowacji.

W posiedzeniu udział wzięli: **Piotr Woźny** podsekretarz stanu w Ministerstwie Cyfryzacji, **Marcin Łata** dyrektor Departamentu Programów Wsparcia Innowacji i Rozwoju Ministerstwa Rozwoju wraz ze współpracownikami, **Sławomir Grzelak** dyrektor Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli wraz ze współpracownikami, **Maja Wasilewska** starszy specjalista w Sekcji Rozwoju Narodowego Systemu Innowacji Departamentu Analiz i Strategii Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, **Marzena Mażewska** prezes zarządu Stowarzyszenia Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce, **Anna Gayer** członek zarządu Stowarzyszenia Top 500 Innovators oraz **Włodzimierz Hausner** doradca prezesa Naczelnej Organizacji Technicznej.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Ewa Gast** i **Julia Popławska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Paweł Pudłowski (N):

Dzień dobry. Bardzo państwa przepraszam, że z chwilowym opóźnieniem rozpoczynamy posiedzenie Komisji Cyfryzacji, Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii.

Witam panie i panów posłów. Witam zaproszonych gości. Stwierdzam kworum.

Porządek dzisiejszego posiedzenia obejmuje rozpatrzenie informacji Najwyższej Izby Kontroli o wynikach kontroli działalności ośrodków innowacji. Powyższy porządek członkowie Komisji otrzymali.

Czy są uwagi do tego porządku? Nie słyszę. Stwierdzam, że Komisja przyjęła porządek dzienny posiedzenia bez zmian.

Zanim zaczniemy od jego realizacji, pan minister Woźny ma dla nas prezent, więc oddaję mu głos.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Cyfryzacji Piotr Woźny:

Dzień dobry państwu. Korzystając z okazji, bo zbliża się sezon mikołajkowo-gwiazdkowy itd., chciałbym poprosić państwa, żeby po prostu zostawić w sekretariacie Komisji adresy do doręczeń, dlatego że w ramach drugiego konkursu organizowanego na środki z Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na podłączanie gospodarstw domowych ustaliliśmy też listę 10,2 tys. szkół w Polsce, które są pozbawione szerokopasmowego dostępu do Internetu. Nakładamy więc na beneficjentów tych konkursów obowiązek objęcia szerokopasmowym dostępem tych placówek oświatowych, które tegoż dostępu nie mają.

To, co mają państwo tutaj... Dla każdego z państwa zrobiliśmy mapę województwa, w którym znajdują się państwa okręgi wyborcze, z zaznaczeniem granic okręgu, jak również z informacją o tym, które szkoły na terenie tego województwa są w zasięgu sieci powyżej 100 MB, które są poniżej tego zasięgu i które zostały zadeklarowane do podłączenia przez operatorów, więc wydaje mi się, że to taka... Powiedziałbym, że mapy to w ogóle fajna rzecz. Generalnie mam nadzieję, że będą dla państwa przydatne. Przy

okazji zobaczą państwo, gdzie są te najbardziej odcięte od cywilizacji i rzeczywistości placówki oświatowe.

Wielka prośba o zostawienie namiarów kontaktowych w sekretariacie Komisji. Na te adresy powysyłamy prezenty od Ministerstwa Cyfryzacji. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Paweł Pudłowski (N):

Bardzo uprzejmie dziękuję, panie ministrze, za ten oryginalny prezent. Widzę, że już go dostałem, bo to jest województwo lubuskie, tak? Pan przewodniczący Czarnecki również może się czuć ukontentowany, bo to jest lubuskie. Proszę zostawić.

Podsekretarz stanu w MC Piotr Woźny:

Tak? Dziękuję.

Przewodniczący poseł Paweł Pudłowski (N):

Dziękuję bardzo. Szanowni państwo, przystępujemy do realizacji porządku dziennego.

Uprzejmie proszę dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK pana Sławomira Grzelaka o przedstawienie informacji.

Dyrektor Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli Sławomir Grzelak:

Dziękuję bardzo. Szanowny panie przewodniczący, szanowni państwo, mam oto przyjemność przedstawić wyniki kontroli działalności ośrodków innowacji. Kontrola ta była ujęta w planie pracy NIK na rok 2015. Kontrola została przeprowadzona z własnej inicjatywy NIK. Przy czym, wybierając ten temat, kierowaliśmy się głównie znaczeniem tej inicjatywy, tego sposobu działania dla dalszego rozwoju innowacyjności polskiej gospodarki.

Generalnie celem kontroli była ocena skuteczności wspierania przedsiębiorców podejmujących lub prowadzących innowacyjną działalność gospodarczą. Kontrola została przeprowadzona w Ministerstwie Rozwoju, w Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości oraz w 26 ośrodkach innowacji. Badaniami kontrolnymi objęliśmy lata 2013–2016.

Ocena kontrolowanej działalności. Generalna ocena jest taka, że ośrodki innowacji nie w pełni skutecznie wspierały przedsiębiorców podejmujących lub już prowadzących innowacyjną działalność gospodarczą.

Wprawdzie w okresie objętym kontrolą nastąpił rozwój infrastruktury ośrodków, głównie dzięki temu, że wykorzystywały środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, ale powstały majątek – w postaci parków naukowo-technologicznych, inkubatorów technologicznych, laboratoriów, pomieszczeń pod wynajem dla przedsiębiorców innowacyjnych – nie był jednak dotychczas efektywnie wykorzystywany, a ośrodki nie wykazywały należytej dbałości o uzyskanie pożytków z posiadanej infrastruktury. Podejmowane przez Ministra Gospodarki oraz PARP zadania związane z wdrażaniem w latach 2013–2015 instrumentów wsparcia dla ośrodków, były realizowane zasadniczo prawidłowo. Nie przyniosły one jednak znaczących efektów w postaci zwiększenia innowacyjności polskiej gospodarki.

Najważniejsze ustalenia kontroli. W latach 2013–2015 nastąpił rozwój bazy materialnej ośrodków, która miała służyć lokatorom, czyli przedsiębiorcom prowadzącym bądź podejmującym działalność innowacyjną. Przedsięwzięcia w zakresie rozwoju potencjału ośrodków były finansowane przede wszystkim ze środków unijnych, głównie z w ramach działań 3.1 i 5.3 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, a także w ramach uczestnictwa w unijnych programach regionalnych. Wykorzystując te środki, rozbudowywano i wyposażano powierzchnie użytkowe pozostające w gestii ośrodków, w tym laboratoria.

Skontrolowane podmioty poniosły nakłady inwestycyjne na rozbudowę swojego potencjału w wysokości 1,1 mld zł, w tym ze środków własnych w kwocie 243 mln zł. W rezultacie tych inwestycji powiększono powierzchnię użytkową skontrolowanych ośrodków o 112 tys. m^2, czyli o 45%, w tym powierzchnię laboratoryjną o 9 tys. m^2, czyli o 33%.

Te inwestycje, które zostały zrealizowane w skontrolowanych ośrodkach, umożliwiły zwiększenie skali ich działalności zarówno pod względem dostępności usług, jak i zakresu oferty pomocowej dla przedsiębiorców. Dzięki zwiększeniu potencjału nastąpił wzrost liczby przedsiębiorstw korzystających z majątku ośrodków z 928 w 2013 r.

do 1334 w 2015 r., tj. o 44%. Wzrosło także zatrudnienie u tych przedsiębiorców o 3,9 tys. osób, tj. o 78%.

W wyniku analizy kontrolnej uważamy jednak, że ta infrastruktura nie była w pełni efektywnie wykorzystywana. Co prawda, zwiększył się stopień wykorzystania przez przedsiębiorców powierzchni laboratoryjnej z 49% dostępnej powierzchni do 62% w 2015 r., ale w odniesieniu do całkowitej powierzchni użytkowej zmniejszył się stopień jej wykorzystania odpowiednio z 72% do 66%. Ponad powierzchni lokali pozostających w dyspozycji ośrodków, które mogłyby zostać udostępnione przedsiębiorcom, pozostawała niewykorzystana.

Ośrodki wykorzystywały pomoc zewnętrzną do rozbudowy swojego potencjału, jednak w zarządzaniu wystąpiły błędy i nieprawidłowości obniżające skuteczność realizowania ich misji. Działalność ośrodków opierała się w dużym stopniu na finansowaniu ze środków publicznych, przy niewystarczającej dbałości o zwiększenie przychodów z prowadzonej działalności. W okresie od 2013 r. do końca III kwartału 2015 r. w większości ośrodków nie doszło do poprawy wyników finansowych pomimo otrzymywania przez nie znaczącego zasilania zewnętrznego.

Ośrodki nie dbały o pełną ewaluację efektów pomocy udzielanej lokatorom. Zaledwie w 2 przypadkach ośrodki dysponowały danymi o wysokości przychodów lokatorów z tytułu wdrożenia produktów innowacyjnych. Tylko 9 ośrodków posiadało informacje o produktach innowacyjnych wdrożonych przez lokatorów.

Nie wykazywano należytej dbałości o standardy prowadzonej działalności. Tylko połowa spośród 26 ośrodków, które skontrolowaliśmy, miała opracowaną strategię działania. W 4 ośrodkach brak było procedur kontroli wewnętrznej, natomiast 6 kontrolowanych podmiotów nie miało procedur naboru lokatorów, zasad ich funkcjonowania i standardów świadczenia usług.

Generalnie rzecz biorąc, obniża to efektywność realizacji zadań w zakresie wspierania innowacyjnych przedsiębiorców i wskazuje na brak transparentności działania. Pamiętajmy o tym, że cały czas mówimy o jednostkach, które są w sferze sektora finansów publicznych.

Jeżeli chodzi o działania informacyjno-promocyjne ośrodków, to oceniliśmy je pozytywnie, zwłaszcza w zakresie wykorzystywania dostępnych kanałów komunikacji oraz instrumentów marketingu i public relations w celu przedstawienia oferty.

Minister Gospodarki podejmował realizację zadań określonych w celach nr 1 i 2 Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020" w zakresie wyznaczonym w dokumentach rządowych, podejmując działania związane z dostosowaniem systemu regulacji gospodarczych do potrzeb efektywnej i innowacyjnej gospodarki, w tym w ramach Programu „Lepsze Regulacje 2015". W ramach celu nr 2 przywołanej strategii, czyli stymulowania innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy, PARP wspierała rozwój infrastruktury badawczej i infrastruktury transferu wiedzy, a także prowadziła działania informacyjno-promocyjne dotyczące szeroko rozumianej współpracy między sektorem przedsiębiorstw oraz sferą badawczo-rozwojową i instytucjami otoczenia biznesu.

Analiza dostępnych danych wskazuje na ryzyko nieosiągnięcia niektórych mierników realizacji Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki. Dodatkowo należy wskazać na nieskuteczny system bieżącego monitorowania zmian poszczególnych mierników, które są zaszyte w tej strategii. Generalnie rzecz biorąc, system pomiaru nie zapewnia ministrowi – obecnie Ministrowi Rozwoju i Finansów – możliwości pozyskiwania aktualnych danych dotyczących stanu realizacji strategii. Po prostu część tych danych pochodzi ze statystyki publicznej. Jest opracowywana przez Główny Urząd Statystyczny. W niektórych przypadkach jest to opóźnienie sięgające nawet dwóch lat.

Jeżeli chodzi o wykorzystywanie środków unijnych, to Minister Gospodarki prawidłowo realizował działania związane z pełnieniem funkcji instytucji pośredniczącej dla PO IG. Minister prawidłowo nadzorował procedury oceny projektów indywidualnych m. in. poprzez weryfikację protokołów z poszczególnych etapów oceny oraz akceptację listy projektów. W ramach działania 5.3 PO IG zostało zawartych 12 umów o dofinansowa-

nie na łączną kwotę 1,1 mld zł. Nie mamy także zastrzeżeń do działalności PARP, która pełniła funkcję instytucji wdrażającej w ramach tego programu.

W wyniku ustaleń kontroli zwróciliśmy jednak uwagę na fakt, że rozpatrywanie wniosków o wsparcie finansowe projektów w ramach tego działania miało miejsce w terminach znacznie odbiegających od wytycznych, które są ujęte w dokumentach programowych. Rozpatrywanie wniosków trwało od 70 do 290 dni, podczas gdy według wytycznych powinno trwać 60 dni.

System nadzoru i kontroli projektów realizowanych w ramach działania 5.3 PO IG zapewniał PARP możliwość podejmowania dodatkowych działań korygujących, w razie stwierdzenia problemów w trakcie implementacji zadań. W wyniku przeprowadzonych kontroli dotyczących realizacji projektów stwierdzono nieprawidłowości i uchybienia, wskutek których PARP nałożyła na 9 beneficjentów korekty finansowe na łączną kwotę ponad 9 mln zł.

Pomimo zawarcia umowy pomiędzy PARP a Ministerstwem Gospodarki na okres realizacji i rozliczenia PO IG, nie rozstrzygnięto w niej kwestii kontroli poszczególnych projektów w okresie ich trwałości. Stworzenie systemu kontroli trwałości projektów jest istotne z uwagi na ryzyko niedotrzymania przez część beneficjentów warunków umowy o wsparcie, w tej części, która dotyczy przekazywania otrzymywanego wsparcia na rzecz przedsiębiorców innowacyjnych, czyli lokatorów ośrodków.

Kontrola NIK wykazała brak procedur postępowania instytucji wdrażającej w stosunku do beneficjenta w przypadku nieosiągnięcia przez niego wszystkich zakładanych w umowie o wsparcie wskaźników rezultatu. Należy także zauważyć, że PARP nie posiadała wytycznych dotyczących monitorowania transferu wsparcia otrzymanego przez ośrodki na rzecz przedsiębiorców, czyli lokatorów. Z badań prowadzonych przez agencję w tym zakresie wynikało, że na koniec 2014 r. 10 ośrodków przetransferowało na korzyść lokatorów wsparcie w łącznej kwocie 32 mln zł w postaci pomocy de minimis, a także w formie szkoleń i usług doradczych. W 2015 r. 11 ośrodków zaplanowało transfer otrzymanego wsparcia na łączną kwotę 37,3 mln zł.

Uwagi i wnioski. Wyniki kontroli wskazują, że w celu wykorzystania potencjału ośrodków innowacji, a także właściwej realizacji misji wspierania przedsiębiorców podejmujących i prowadzących działalność innowacyjną, konieczne są następujące działania.

Po pierwsze, zapewnienie przez organy właścicielskie poszczególnych ośrodków – są to głównie jednostki samorządu terytorialnego – warunków do takiego wykorzystania ich potencjału infrastrukturalnego oraz naukowo-badawczego, które umożliwią połączenie funkcji pomocowej, czyli preferencyjnych warunków korzystania z infrastruktury przez innowacyjnych przedsiębiorców, z wymogami rachunku ekonomicznego w zarządzaniu tym majątkiem. Utrzymanie majątku ośrodków, a przede wszystkim konieczność jego odnawiania, wymaga nakładów finansowych.

Równocześnie zasady udzielonej pomocy wymagają od ośrodków, które z tej pomocy skorzystały, udzielania wsparcia przedsiębiorcom w postaci ulg w opłatach za świadczone usługi na zasadach korzystniejszych od cen rynkowych. Ta specyfika wymaga decyzji właścicielskich dotyczących długookresowej strategii efektywnego wykorzystania majątku ośrodków wraz z określeniem skali dokapitalizowania w wymagających tego przypadkach.

Czyli ośrodki powstały i działają. Do końca nie jesteśmy w stanie określić, na ile będą efektywne. Natomiast jest problem ich finansowania w przyszłości, bo mamy tutaj do czynienia z takimi dylematami, że one nie mogą działać tak, jak funkcjonują jednostki komercyjne. Muszą udzielać pewnych ulg.

Po drugie, konieczne jest zwiększenie efektywności zarządzania przez ośrodki posiadaną infrastrukturą, w tym zwiększenie przychodów z prowadzonych usług oraz zmniejszenie udziału środków publicznych w fazie wzrostu i dojrzałości ośrodków. Jest to o tyle istotne, że nie wiadomo, jaki będzie sposób finansowania i zasilania poza rokiem 2020, kiedy skończy się obecna perspektywa finansowa. Należy się jednak spodziewać zmniejszenia dopływu środków unijnych do naszego kraju. W związku z tym tego typu jednostki mogą być dotknięte tym zmniejszeniem.

Uważamy także, że konieczne jest podjęcie przez Ministra Rozwoju... Ten wniosek w tej chwili jest może nieaktualny, ponieważ Ministerstwo Rozwoju połączyło się z Ministerstwem Finansów, ale odczytam go: „Podjęcie przez Ministra Rozwoju, w ewentualnej współpracy z Ministrem Finansów, analizy barier ograniczających efektywność wykorzystywania potencjału ośrodków na rzecz wzrostu innowacyjności działalności gospodarczej".

Po czwarte, konieczne wydaje się stworzenie przez Ministra Rozwoju oraz organy właścicielskie ośrodków mechanizmów zapewniających trwałość projektów zrealizowanych w ramach działania 5.3 PO IG. Tutaj chodzi właśnie o wspomnianą już kwestię zmniejszenia dofinansowania unijnego po roku 2020. Z kolei założony okres trwałości projektów w ramach tego działania to jest dwadzieścia lat, czyli to jest po prostu taka perspektywa, która wymaga zapewnienia utrzymania i efektywnego wykorzystania majątku, którym w tej chwili ośrodki dysponują.

Po piąte, uważamy, że konieczne jest zapewnienie przez Ministra Rozwoju, w konsultacji z PARP, instrumentów prawnych, które umożliwią agencji sprawowanie skutecznej kontroli trwałości projektów realizowanych w ramach działania 5.3.

Po szóste, pożądane jest także wprowadzenie przez Ministra Rozwoju zmian w procedurach rozpatrywania wniosków o udzielenie wsparcia finansowego w nowej perspektywie finansowej, w celu maksymalnego skrócenia okresu ich weryfikacji.

Siódmy z wniosków systemowych. Konieczne jest systematyczne ewaluowanie przez ośrodki efektów pomocy udzielanej beneficjentom, czyli przedsiębiorcom innowacyjnym.

Ponadto zauważamy, że działalność ośrodków innowacji została ukierunkowana na wspieranie przedsięwzięć innowacyjnych podejmowanych głównie przez przedsiębiorstwa mikro, małe i średnie. Należy zauważyć, że podmioty te, niestety, charakteryzują się przede wszystkim niewielkim potencjałem ekonomicznym. Co za tym idzie, z dużą ostrożnością podejmują ryzyko związane z wprowadzaniem nowych technologii, czy też z wchodzeniem na rynek z nowym produktem lub usługą. Mają zatem ograniczoną zdolność ponoszenia kosztów w razie niepowodzeń we wdrażaniu nowych przedsięwzięć.

Generalnie, chodzi po prostu o to, że organy publiczne udzielające wsparcia takim oto podmiotom muszą się liczyć jednak z pewną dozą ryzyka biznesowego, bo część tych inicjatyw po prostu może się – krótko mówiąc – nie powieść. Warto tutaj wskazać zwłaszcza na badania prowadzone np. na rynku niemieckim, które wskazują, że firmy średniej wielkości są chyba jednak najbardziej innowacyjne, mają najwięcej patentów, w odróżnieniu od dużych firm, czempionów, czyli wydaje się, że tutaj warto udzielać wsparcia, ale trzeba się liczyć jednak z ryzykiem.

Szanowni państwo, to tyle tytułem wprowadzenia do naszej informacji. W razie pytań, czy jakichś wątpliwości, oczywiście, służę razem z zespołem. Jesteśmy do państwa dyspozycji. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Paweł Pudłowski (N):

Bardzo dziękuję, panie dyrektorze. Zanim przystąpimy do serii pytań bądź komentarzy, chciałbym prosić o przedstawienie stanowiska przedstawiciela MR – dyrektora Departamentu Programów Wsparcia Innowacji i Rozwoju pana Marcina Łatę.

Dyrektor Departamentu Programów Wsparcia Innowacji i Rozwoju Ministerstwa Rozwoju Marcin Łata:

Dzień dobry państwu. Bardzo dziękuję. Może króciutko, dlatego że nie chciałbym zabierać czasu przeznaczonego na dyskusję.

Współpracowaliśmy z NIK w trakcie przygotowywania raportu, który powstał w dużej mierze w oparciu o informacje z PARP i z MR. Raport jest na pewno dla nas i dla PARP cennym źródłem informacji na temat tego, co należy usprawnić we wspieraniu tego typu ośrodków.

Jedna może uwaga, czy refleksja dotyczy tego, że ośrodki innowacji – zwłaszcza te, które były finansowane ze środków unijnych, a więc znakomita większość – de facto w tym roku rozpoczynają swoją działalność w szerszej skali, bo były duże, wielomilionowe przedsięwzięcia, finansowane w okresie kilku lat. Tak naprawdę jesteśmy w początkowym okresie realizowania ich zasadniczej funkcji, którą jest świadczenie usług pro-

innowacyjnych, więc na taką ewaluację faktyczną będziemy na pewno musieli poczekać jeszcze jakiś czas.

Ze swojej strony też przeprowadzamy badania ewaluacyjne dotyczące samych projektów unijnych. Właśnie jesteśmy w trakcie realizacji takiego badania. Podmiot komercyjny wybrany w wyniku zamówienia publicznego takiej analizy dokonuje, więc też częściowo będziemy mogli zaadresować w ten sposób ustalenia z tego raportu.

Proponuję więc przejść do dyskusji. Jeżeli państwo będą mieli pytania, to chętnie weźmiemy udział w tej dyskusji.

Przewodniczący poseł Paweł Pudłowski (N):

Dziękuję, panie dyrektorze.

W związku z tym otwieram dyskusję. Kto z pań i panów posłów albo zaproszonych gości chciałby zadać pytanie bądź podzielić się spostrzeżeniem?

Może na dobry początek zapytam o coś. Mieliśmy okazję zwiedzić kilka takich miejsc jako Komisja i zauważyliśmy, że są to miejsca świetnie wyposażone, ale, niestety, w ogóle nie używane, bo nie ma teraz środków na to, żeby tam kogoś zatrudnić.

Moje pytanie jest skierowane do przedstawiciela MR. Jak się państwo zapatrują na tę sugestię NIK, jeśli chodzi o otwarcie się – po cenach może poniżej cen komercyjnych – w zakresie dostępności wyposażenia tych ośrodków dla podmiotów małych, średnich, może nawet dużych? Czy państwo mają tu jakieś przemyślenia? Czy jakieś działania w tym kierunku zostały już podjęte?

Dyrektor departamentu MR Marcin Łata:

Może pozwolę sobie od razu ustosunkować się do pytania. Zagadnienie jest dosyć skomplikowane, dlatego że, co do zasady, gdyby parki technologiczne, które korzystały ze środków unijnych... Te właśnie ostatnio oddane – de facto bardzo duże przedsięwzięcia – nie korzystały ze środków pomocy publicznej. To nie była pomoc publiczna. Inaczej rzecz ujmując, mogły być dofinansowane stosunkowo wysoko ze środków unijnych, bo nawet do 85% wartości inwestycji.

Natomiast, niestety, efektem czy ubocznym skutkiem tego przedsięwzięcia jest to, że tę pomoc trzeba będzie transferować w dalszym okresie dla odbiorców ostatecznych, czyli świadczenie usług po cenach niższych niż rynkowe jest uznawane za pomoc publiczną dla ostatecznych odbiorców. Parki są zobowiązane w przeciągu dwudziestu lat do świadczenia tego typu usług po cenach niższych niż rynkowe, czyli istnieje takie zobowiązanie. Właściwie, żeby tę dotację unijną odpowiednio rozliczyć, parki muszą tego rodzaju działalność wykonywać.

Pewnie będzie to sporym wyzwaniem, bo kwoty dotacji były bardzo wysokie, ale z drugiej strony być może podziała to mobilizująco. Jeśli nie dokonamy takiego rozliczenia w ciągu tych dwudziestu lat, to tę część, która nie zostanie wytransferowana do ostatecznych odbiorców, trzeba byłoby zwrócić UE. W związku z tym, jest to bardzo silna motywacja, ale nie ma co ukrywać, że to będzie bardzo trudne przedsięwzięcie.

Przewodniczący poseł Paweł Pudłowski (N):

Właściwie nie wiem, co pan mi powiedział. Czy pan mi powiedział, że będziecie się otwierali, tylko to będzie trudne? Tak mam to rozumieć? A nawet konieczne, bo inaczej będziemy zwracali... Czyli są te działania podjęte? Tak to należy rozumieć.

Zachęcam państwa do pytania. Bardzo proszę, pan przewodniczący Czarnecki.

Poseł Witold Czarnecki (PiS):

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, szanowni państwo, sprawa innowacyjnej gospodarki Polski wszystkim nam leży na sercu. Bardzo chcielibyśmy, żeby ta gospodarka była innowacyjna. Wiemy jednak, że do tej pory jakiekolwiek mierniki, którymi próbowalibyśmy ją mierzyć, pokażą, że ta innowacyjność kuleje.

Niedawno, wczoraj czy przedwczoraj, mieliśmy spotkanie z grupą polsko-szwedzką. Podałem tam przykład, że Szwedzi patentują prawie 400 patentów na 1 mln mieszkańców, my natomiast 12,5 na 1 mln mieszkańców. Dane za 2014 r. No, to musi być niepokojące. Jeszcze raz to powiem. Mimo tego, że w nauce jesteśmy porównywalni, a nieraz lepsi. Patrząc np. na indeks Web of Science, na liczbę publikacji naukowych, to jesteśmy

nieco gorsi od Szwedów, bo mamy ponad 7 tys., gdy oni ponad 10 tys., ale w innej klasyfikacji, jak np. Scopus, mamy 1,4%, gdy oni 1,19%. Tu jesteśmy lepsi, tam gorsi, ale w nauce porównywalni. W innowacyjności zaś nie.

Teraz zdarzyła się taka rzecz, która mnie bardzo zaniepokoiła. Chciałem państwu powiedzieć o jednym przypadku, o liderze innowacyjności w Polsce. Poznaliśmy tego lidera. Byliśmy nawet na spotkaniu w Zielonej Górze.

Otóż w 2013 r. powstała spółka Patents Factory Ltd. Zwróciła się do PARP o dofinansowanie dotyczące własności intelektualnej. Wówczas dofinansowanie wynosiło 70% kosztów, do których mogły być zaliczane wyłącznie opłaty na rzecz urzędu patentowego oraz honoraria orzeczników patentowych. Wkład własny spółki dla każdego patentu wynosił 18 tys. zł. To jest kilka osób, góra kilkanaście osób, które pracują w tej spółce.

W wyniku tej umowy niewielka firma z Zielonej Góry wystąpiła do Europejskiego Urzędu Patentowego o przyznanie 28 patentów, z czego 22 w 2014 r., stając się w ten sposób liderem polskiej innowacyjności w tej dziedzinie. Trzecie miejsce miała Akademia Górniczo-Hutnicza – 15 patentów, inna firma prywatna – 17. Taka mała firma w bardzo krótkim czasie stała się liderem, czyli potencjał jakiś jest, bo to byli wybitni informatycy, wybitni inżynierowie.

W nowej perspektywie budżetowej na lata 2014–2020 dofinansowanie w zakresie własności intelektualnej zostało obniżone do 50%. Jest to o tyle niezrozumiałe, że dysproporcje w liczbie europejskich patentów i zgłoszeń patentowych oraz polskich są jakby... Straszne są te różnice: Szwajcarzy – ponad 800, Szwedzi – 400, Niemcy – ponad 300, my – 12,4. W tej chwili jeszcze ograniczamy te możliwości, co spowodowało, że ta firma wyłączyła się z działalności patentowej. Przez obniżenie współczynnika do 0,5 nasz lider został dzisiaj jakby wyłączony z rynku. Tych kilku czy kilkunastu inżynierów już przestaje się tym zajmować. Po prostu nie wytrzymają przy tym sposobie finansowania.

Co mamy zrobić, żeby jednak sytuacja polskich inżynierów była lepsza? Nie mamy takiej ochrony i wsparcia, jakie mają Szwedzi. Tam są potężne pieniądze przeznaczane i na szkolnictwo wyższe. Nieporównanie większe niż w Polsce.

Może pani z PARP będzie wiedziała, dlaczego zastosowano to obniżenie współczynnika z 0,7 do 0,5. Przez obniżenie współczynnika zniszczono absolutnego lidera w Polsce. No, to musi być bardzo smutne. Czy możemy coś z tym zrobić?

Oni działają na terenie parku w Nowym Kisielinie pod Zieloną Górą. Nie wiedziałem, że jest taka sytuacja, ale to po prostu mnie bardzo zmartwiło, bo wierzyłem w to, że ta firma pójdzie za ciosem i skoro na wejściu były 22 patenty, to teraz będzie 50, może 100. To byłoby dużo i mielibyśmy...

Był wzrost polskich patentów z 577 na 701. To widać, że ostatnio mieliśmy ponad 20-procentowy wzrost patentowania, czyli widać, że jest potencjał w Polsce, ale takie jakieś współczynniki zniszczyły jednego z liderów. Czy to jest nasza wina, czy też przepisów europejskich?

Nie mówię bezpośrednio o tym, co mówił pan dyrektor z NIK, ale to dotyczy tego samego tematu. To dotyczy innowacyjności i dlatego tak się tym martwię. Może się uda uzyskać odpowiedź od przedstawiciela PARP. To na razie tyle. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Paweł Pudłowski (N):

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący. Mamy przedstawiciela PARP – panią Maję Wasilewską, która jest z Departamentu Analiz i Strategii. Nie wiem, czy pytanie pani troszkę nie zaskakuje, ale może spróbuje się pani do niego jakoś ustosunkować.

Starszy specjalista w Departamencie Analiz i Strategii Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości Maja Wasilewska:

Dzień dobry. Tak, troszkę się poczułam wywołana do odpowiedzi i zaskoczona. Spróbuję może odpowiedzieć w ten sposób, że rzeczywiście nie... Przede wszystkim bardzo dziękuję za ten przykład i całe wprowadzenie do tematu. Bardzo dziękuję za wszelkie przedstawione uwagi.

Osobiście nie uczestniczyłam w przygotowywaniu tych programów, jakby na etapie przygotowywania tych projektów, więc na tę chwilę i tak na gorąco jest mi bardzo trudno powiedzieć, jaka była filozofia i jakby tło przygotowania tego typu instrumentu. Nie

wiem, czy tutaj pan dyrektor będzie mógł więcej powiedzieć. Natomiast ze swojej strony jako przedstawiciel agencji zobowiązuję się, że przedstawimy państwu bardziej szczegółowe wyjaśnienia odnośnie do projektowania tego instrumentu.

Dla odmiany mogę powiedzieć coś bardziej optymistycznego. Nie wiem, czy jest na to czas. Natomiast chciałam też zwrócić uwagę, że z jednej strony mamy tutaj przykłady takich smutnych historii, spadku innowacyjności, z drugiej strony wczoraj jako agencja organizowaliśmy dziewiętnastą już galę wręczania nagród za Polski Produkt Przyszłości. Zaszczycił nas swoją obecnością pan premier Morawiecki, który też wiele ciepłych słów powiedział na temat osób i podmiotów, które wystąpiły podczas gali, które pokazały produkty. Tym, co chciałam przekazać, jest także to, że mamy bardzo duży potencjał w zakresie produktów, projektów, firm, które mają ogromną skalę, jeśli chodzi o działalność na terenie Polski, jak i potencjał międzynarodowy. Bardzo też się cieszymy, że możemy wspierać tego typu podmioty. Jest ich dużo. Rokrocznie jest ich coraz więcej. W tym konkursie mieliśmy w tej chwili 40 zgłoszeń do nagrody. Decyzja co do wyboru była bardzo trudna, więc jest ten potencjał innowacyjny.

Co do sprawy, o której pan minister mówił, oczywiście, skieruję sprawę do kolegów, którzy zajmowali się przygotowaniem i projektowaniem instrumentów. Po prostu odpowiemy. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Paweł Pudłowski (N):

Rozumiem. Dziękuję. Panie dyrektorze, bardzo proszę.

Dyrektor departamentu MR Marcin Łata:

Tytułem uzupełnienia, bo pani jest z departamentu, który bezpośrednio nie zajmuje się tą sprawą.

Panie pośle, to wynika z przepisów dotyczących pomocy publicznej. Generalnie, rzeczywiście, ten problem, o którym pan mówi, jest istotny, bo poziom czy intensywność wsparcia w porównaniu do poprzedniej perspektywy finansowej w niektórych wypadkach znacząco zmalała. To wynika z rozporządzenia unijnego. Trzeba by zmienić rozporządzenie unijne, co jest niezwykle trudne i co jest przedmiotem wielostronnych negocjacji. No, wszystkich krajów unijnych generalnie, więc...

Jest rozporządzenie, które się nazywa rozporządzeniem blokowym, dotyczące udzielania pomocy, które uznaje pewne rodzaje pomocy publicznej za zgodne z rynkiem. To jest dosyć skomplikowana sprawa, ale tam są określone pułapy. Jeżeli stosujemy taki a nie inny poziom współfinansowania, nie musimy ekstra tej pomocy notyfikować do Komisji Europejskiej, czyli do tych pułapów możemy swobodnie udzielać wsparcia przedsiębiorcom, bo to jest uznawane za dozwoloną pomoc publiczną. Te pułapy są trochę wyższe dla mikroprzedsiębiorstw, dla małych firm. Niestety, maleją w miarę tego, jak firma rośnie, bo wtedy ten współczynnik finansowania będzie odpowiednio mniejszy.

Nie wiem, jak było w tym konkretnym wypadku, który pan podał, bo jeżeli firma zwiększyła się do średniej, to też z tego tytułu... Jest mała?

Poseł Witold Czarnecki (PiS):

Kilkanaście osób.

Dyrektor departamentu MR Marcin Łata:

To prawdopodobnie jest to obniżenie intensywności w rozporządzeniu na tego typu wsparcie, że ono jest horyzontalnie dla wszystkich krajów jednakowe.

Przewodniczący poseł Paweł Pudłowski (N):

Dziękuję bardzo, panie dyrektorze. Czy ktoś z państwa chciałby zabrać głos? Bardzo proszę.

Prezes zarządu Stowarzyszenia Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce Marzena Mażewska:

Dzień dobry. Marzena Mażewska, Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce. Jesteśmy instytucją grupującą tego rodzaju ośrodki jak m. in. analizowane tu przez NIK parki technologiczne.

Odnosząc się do państwa raportu, oczywiście, mam pełną świadomość, że nie da się wszystkiego bardzo dokładnie zbadać. Prowadzimy badania nad parkami od kilkunastu lat. Średnio co dwa lata przedstawiamy raport dotyczący tego, jak się ten sektor rozwija.

Chciałabym się odnieść do dwóch rzeczy, które uważam za bardzo cenne. Po pierwsze, to jest to, że po raz pierwszy w raporcie NIK pojawiło się stwierdzenie, że nie w pełni ośrodki wykorzystują swoje możliwości, a nie, że w ogóle nic nie robią, więc to już jest dla nas sygnał, że jednak coś się ruszyło.

Natomiast bardzo cieszy mnie wniosek i liczę tutaj na reakcję MR. Wniosek o to, żeby zacząć na serio monitorować efektywność działania. Nie tylko efektywność wydatkowania pieniędzy i rozliczania projektów pod kątem tego, ile mamy m^2 powierzchni, ale co faktycznie w rezultacie korzystania z tej infrastruktury można uzyskać.

Mam też jeden wniosek, który wydaje mi się bardzo istotny. Mianowicie wybudowaliśmy ileś tam tysięcy m^2 powierzchni po to, żeby lokatorzy mogli w miarę komfortowo tam funkcjonować, natomiast przez ostatnie dwadzieścia lat sfinansowano tylko jeden nieduży projekt kompetencyjny na podniesienie kwalifikacji pracowników tych ośrodków. Jeśli nie skupimy się na tym, żeby tam byli ludzie, którzy coś umieją, to te mury będziemy mogli powoli zacząć rozbierać. Jest naprawdę istotny problem. Ten problem sygnalizowaliśmy już kilkanaście razy, zarówno na poziomie PARP, jak i na poziomie MR, że nie ma ukierunkowanych, specjalistycznych programów dla tych pracowników, którzy są w tych parkach.

Jeżeli państwo mieli okazję zapoznać się z wynikami projektów Broker Innowacji czy Inkubator Innowacyjności, które były realizowane w poprzednich latach przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, to zauważyli, że istotny wkład... Może powiem, że bardziej merytoryczny, ale też finansowy, oczywiście, bo trzeba było zapłacić za tę naukę dla pracowników wyższych uczelni i centrów transferu technologii. Faktycznie, zaowocował on przełożeniem się tego na wdrożone czy opracowane wynalazki.

Po prostu teraz jest czas na inny rodzaj inwestycji. Tutaj apeluję do państwa, żebyście rozważyli to, ponieważ ośrodki, niestety, nie były dofinansowywane w tym zakresie. Nie ma programów specjalistycznych do uczenia ludzi udzielania tak specyficznego rodzaju wsparcia, jakim jest doradztwo dla firm technologicznych. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Paweł Pudłowski (N):

Bardzo dziękuję pani prezes za ten ważny głos w dyskusji, bo tak go rozumiem. Raczej głos niźli pytanie.

Czy ktoś z państwa ma pytanie bądź uwagę? Pan przewodniczący Czarnecki, bardzo proszę.

Poseł Witold Czarnecki (PiS):

Jeszcze tylko jedna uwaga do PARP. Nie wchodząc w jakieś głębsze szczegóły, dotychczasowe doświadczenia wskazują, że praktyka zaliczkowania projektów i ich etapowego rozliczania, jaką stosowała PARP, była znacznie korzystniejsza dla mniejszych firm. To może do tego wrócić? Tu nie chodzi tylko o ten współczynnik, tylko że inaczej to funkcjonowało. Ta maszyna się inaczej kręciła.

Wróćmy do tego, co było wcześniej, to te małe podmioty – tam siedmioosobowe czy jedenastoosobowe – mają szansę. A naprawdę o wielkich sukcesach mówimy, bo żeby tyle osób zrobiło tyle patentów, więcej niż AGH, to jest dowód na to, że mogą skutecznie działać. Może wrócić do tej praktyki, która była wcześniej? Godząc się z tymi współczynnikami, bo jest cały szereg takich uwag w rozporządzeniach ministra. Może wrócić – jak mówię – do tej starej praktyki PARP-owskiej, bo ona już się sprawdziła? Gdyby to stosowano dalej, to firma nadal prosperowałaby na rynku. A tak to firmy nie mamy praktycznie. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Paweł Pudłowski (N):

Bardzo dziękuję.

Poseł Witold Czarnecki (PiS):

Trochę nie na temat, ale mówię, bo jest okazja porozmawiać.

Przewodniczący poseł Paweł Pudłowski (N):

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący. Czy są jeszcze jakieś głosy?

Jeśli nie ma, to na koniec chciałbym państwa o coś poprosić. Panie dyrektorze z MR, prosiłbym, żeby w ciągu miesiąca przedstawić Komisji jasny zarys, które z zaproponowanych przez NIK rozwiązań zamierzają państwo wprowadzić i w jakim czasie. Jak zamierzacie podejść do kwestii intensyfikacji pracy instytutów innowacji? Na czym chcecie się oprzeć? Taką strategię proszę złożyć na piśmie do Komisji.

Jako przedsiębiorca powiem wam, że nie mogłem patrzeć na to, jak zwiedzaliśmy te ośrodki innowacji, które stoją i marnieją po prostu. Tam nie ma ludzi, nie ma pieniędzy na to... Nie obwiniam tu nikogo, tylko stwierdzam fakt, tak? Nie czujcie się, jakbym was obwiniał. Stoją te ośrodki. Nie ma tam ludzi, którzy pracują. Nie ma pieniędzy na to, żeby ich zatrudnić. Wyposażenie się starzeje. Cały ten nasz zachód związany z uzyskaniem tych środków jest bez sensu, jeżeli tego nie uruchomimy, więc jeżeli jest takie przyzwolenie...

Choć ogólnie uważam, że zejście poniżej rynku to znowu niszczy rynek, więc to nie jest działanie rynkowe i w związku z tym ci, którzy komercyjnie chcą zarabiać, a byłem w takiej sytuacji wielokrotnie, muszą konkurować z obniżonymi cenami, ponieważ unia płaci. To też jest bez sensu. To jest krótkowzroczne. Proszę jakoś tak do tego podejść. W jaki sposób możemy zintensyfikować działanie tych ośrodków, nie psując jednocześnie rynku, bo to jest bardzo istotne?

Kiedy NIK planuje następną kontrolę tego obszaru? Czy jest już jakiś plan?

Dyrektor departamentu NIK Sławomir Grzelak:

W tej chwili nie planujemy tego, aczkolwiek nie wykluczam, że podejmiemy kontrolę sprawdzającą. Tylko, oczywiście, za jakiś czas.

Przewodniczący poseł Paweł Pudłowski (N):

To wobec tego mam taką prośbę, panie dyrektorze, żeby w tę strategię też był wkomponowany wasz własny mechanizm kontrolny. W jaki sposób chcecie sprawdzić, czy te działania, które zaplanujecie, po upływie – nie wiem – sześciu, ośmiu, dziewięciu, dziesięciu miesięcy dają jakiś rezultat?

Jeśli jakaś pomoc jest potrzebna z naszej strony, ze strony parlamentu, to taką pomoc Komisji deklaruję. Mamy tu przedstawicieli wszystkich partii politycznych. Jesteśmy za tym i to jest ponad podziałami. To jest świetne, jeśli chodzi o cały ten obszar innowacyjności, że wszystkim nam zależy na tym samym, żeby to pobudzić, żeby to zaskoczyło.

Patent jest pewnie jakimś przejawem tego, czy jesteśmy innowacyjni czy nie, ale tak naprawdę to pieniądz, który wraca, decyduje o tym. Komercjalizacja.

Bardzo uprzejmie państwu dziękuję. Zamykam posiedzenie... Proszę bardzo, panie dyrektorze.

Dyrektor departamentu MR Marcin Łata:

Dziękuję, panie przewodniczący. Jeśli chodzi o strategię, to w tej chwili ministerstwo pracuje nad Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. To jest jakby główny dokument, nad którym się pracuje. To, co mogę zaproponować, to ustosunkowanie się do postulatów wynikających z raportu i w tym kontekście zaprezentowanie państwu pisemnie jakby możliwości rozwoju ośrodków innowacji. Może w ten sposób?

Przewodniczący poseł Paweł Pudłowski (N):

Zdefiniujmy to sobie, bo dla mnie... Jak mówię „strategia”, to nie mam na myśli dokumentu, nad którym państwo spędzą nie wiadomo ile czasu, tylko chodzi mi o to, żeby na jednej kartce papieru bądź dwóch wymienić w punktach, jakie działania zamierzacie podjąć. One w części pewnie będą się odnosiły do zaleceń NIK. Jasne, że być może nie wszystkie dla państwa są pożądane. To też byłoby fajnie, gdybyśmy taką informację dostali, których z tych punktów zaniechacie i dlaczego. Natomiast ujmijcie tam również takie punkty, które są istotne. One mogą być w części realizacją Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, bo pewnie innowacyjność odgrywa tam bardzo ważną rolę.

Natomiast są państwo już dwanaście miesięcy i jak gdyby tworzenie kolejnego dokumentu mnie nie pociesza. Możemy mieć świetną strategię, która jest na półce. Sam mam

miliony fajnych pomysłów na to, jak robić biznes, ale go nie robię, bo jestem tutaj. Tak? Dopóki czegoś nie zrobimy, to tego nie ma.

Dwanaście miesięcy na zaplanowanie to już i tak było bardzo dużo, więc prosiłbym, żeby w ciągu miesiąca przedstawić nam, co konkretnie państwo w tej dziedzinie zamierzają zrobić i kiedy. Dobrze? Nie spodziewam się tutaj slajdów, nie wiadomo jakich wodotrysków, pięknych grafik, które państwu zajmą czas. Nie o to chodzi. W punktach, merytorycznie, krótko. Jak w wojsku.

Bardzo uprzejmie dziękuję. Zamykam dyskusję.

Stwierdzam, że porządek dzienny został wyczerpany. Zamykam posiedzenie Komisji. Protokół posiedzenia z załączonym zapisem jego przebiegu jest do wglądu w sekretariacie Komisji w Kancelarii Sejmu.

Życzę państwu udanego wieczoru.